

Zabavne stvari.

Popotne črtice.

Spisuje političen sitnež.

(Dalje.)

Če bi jaz bil plemenitaž ali vsaj častitelj nemčurskega kranjskega plemstva, bi bil pred to Apfaltrernovo podrtijo v žalost zamislil se. In skoro se me je kaj takega hotelo lotiti, kajti moj gospod tovariš me dregne pod rebra z opombo:

„Pojdi no, pojdi! Pred kakim krasnim poslopjem se tako zamaknjeno stoji, ne pa pred takimi bodočimi razvalinami. Ali še nisi nikdar kaj grdega videl?“

Prav ima moj prijatelj, pustiva ta spominek nekdanjega robstva naroda našega in stopiva rajše v favovž, kamor sva se namenila. Ali kaj! Pri besedi „favovž“ si skoro vsak misli lepo, prostorno, če ne uže krasno poslopje. To pa je čisto priprosta kmetiška hiša, ki vsa po starini diši, česar gospod župnik — se ve da — ni kriv. Vendar je še dosti lepša od bar. Apfaltrernovega grada, vsaj čednejša je videti in ne tako zapuščena. Pred pragom se na solncu greje cela čeda malih lovskih kužekov, vsi kakor krajcarji si podobni in kar za igračo; to je znamenje, da je lovec v hiši. Gospoda župnika jaz nisem poznal, zato sem bil tem bolj iznenaden, ko se mi je pokazal jako izvedenega moža; na mizi njegovi je bilo tudi raznih časnikov, kakor v marsikateri čitalnici ne. Kratko — brž se mi je prikupil uže postarani gospod, ki je dober lovec in tako krepak, da mu let ne boš poznal. Jaz sem bil prav vesel, da je podal se vabilu mojega spremljevalca in napotil se z nama nazaj v Motnik, kjer je bila gosp. Janezova „Marta“ uže napravila nam okusno kosilo. Le prenašlo so nam pretekle ure ob živahnem razgovarjanji in kaj nerada sva pustila gospoda špitališkega župnika domú, ko je moral iti obiskat bolnika. Prej mi ni bil znan, a zdaj, ko sem ga spoznal, sem tega prav vesel.

V pogovoru sem zvedel marsikaj, med drugim tudi to, da so se zadnji čas po teh gorah in gozdih prikazali volkovi in uže več ovac raztrgali; bil je na-nje tudi uže večkrat lov, a mrcina se je ogibala lovskih ceví, da ji niso mogle do kože. No, jaz se bojim volkov, pa le dvojenogatih, štirinogatih ne, ker sem videl zadnje uže večkrat žive in mrtve, pa si nismo nič hudega storili drug drugemu, čeravno sem bil svoje dni tudi jaz nekak kos lovca, kateremu pa puška ni vselej dobro nesla; na Krasu, kjer sem se ž njo postavljaj in razno divjaščino strašil, si še zdaj pripovedujejo, da mi je na lovu, ko sem stal na „štantu“, zvita lisica vzmaknila iz žepa zadej kos pečene piške, katerega sem seboj vzela z doma — zá se, ne za lisico, in da moja nabita dvocevka ni vedela nič za to predrzno tatvino; pravijo celó, da tista lisica še zdaj živi, čeravno je tega uže ravno 17 let. To pa sem le opomnil zato, da dokažem, zakaj se jaz štirinogate zverine ne bojim in tudi ona mene ne, če imam puško v rokah ali ne; se uže dobro poznamo.

Dosti tega. Moje popotne noge so jele nemirne postajati, podplati me srbeti in tako je moj gosp. Janez, ki me je hotel spremiti vsaj do Vranskega, bil uže prej naprosil špitališkega gospoda, da nama pošlje voz. Proti večeru voz pridrdra in hajd ná nj! Jaz bi bil šel skoro rajši peš, pa nič ne dé, sprememba je tudi na poti prijetna.

Od Motnika do štajarske meje ni daleč, cesta po vsem podobna oni proti Špitaliču. Ob desni šumlja po-

tok, na obeh straneh pa so hribi, na kranjski strani obraščeni, na štajarski zeleni, večidel njive in pašniki. Kmalu sva na véliki cesti in brez posebnih dogodjajev tudi na Vranskem.

Ta trg mi je pa znan, brž se mi pred očmi odgrne podoba, kakor sem jo videl pred 20 leti, le prav malo spremenjena. „Vransko“ prihaja najbrž od besede „vran“, to je črn, ker se kot, v katerem leži trg, od Celja prihajajočim res vidi temen, črn, — zavoljo košatih gozdov po gorah. Zakaj so ga pa Nemci krstili „Franz“, mi ne gre v glavo; najbrže je bilo nekdaš še več nemčurskih „Franceljnov“ tam, kakor jih je zdaj.

Najprvo se oglasim jaz na pošti in to s telegramom v Ljubljano, ki ima sporočiti, da me niso motniški volkovi pohrustali, ampak da sem še dobre volje in za daljno potovanje dobro nabrušenih nog. Gospodična, ki tam „na telegraf špila“, moj slovenski telegram pač nekako pisano gleda, vendar pa prešteje besede in tudi sprejme denar zá-nje; kakor sem pozneje izvedel, je telegram tudi še tisti večer v Ljubljano došel — res nekoliko pokvarjen, pa ne toliko, da bi ga dotični ne bil mogel razumeti. To je jasen dokaz, da je slovenski jezik tako trd in dobro izdelan, da se ne dá lahko pomečkati in pokvariti.

Od tod naju konj zapelje, — kam? Pred krčmo, pri Šentakú se pravi. Menda je bila pohlevna žival ravno tako žejna kakor jaz piva željen. Da, pivo, to je kaj zá-me, posebno če ga več dni ne vidim. Motnik utegne biti v vsem drugem izvrsten kraj, ali piva tam ne dobiš, če bi dajal cekin zá nj. Toraj moje želje in žeja. Pa kaj! Ta nesrečni Šentak naju sprejme z veseljem, ali iz njegovih ust pridejo tudi žalostne besede, da nima piva, vsaj danes ga nima. Hm, na, kaj pa zdaj? Tako ponosen trg bo imel vendar kje piva, vsaj zá me, zato pustiva voz in konja tam, pa se napotiva iskat te rumenkaste kapljice. In dobila sva jo, tam uže prav ob koncu, in tudi dobra je bila, nič reči! Vrček je izginil in še eden, čeravno ga nama je natakara najprvo po nemški ponujala; potem pa, ko je zapazila, da imava za ta jezik nekako kosmata ušesa, se je izdala, da je tudi ona, kakor gostilničarica, prej znala slovenski ko nemški, in da to prav za prav še zdaj bolje zna. (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Koliko plačujejo česki velikoposestniki davka?* — Vsakega ravno sedaj zanimajo volitve českih velikoposestnikov, kjer si stojite nasproti vedno močnejša konservativna in nemsko-liberalna stranka.

Da vsi naši kranjski veliki posestniki manj davka plačujejo, kakor en sam česki velikoposestnik, je uže znano. Gotovo bo pa zanimalo čitatelje, v kaki razmeri je gledé direktnega davka konservativni in liberalni element na Českem.

Leta 1880. je plačalo 704 vélikih posestnikov 4 milijone in 836.430 gold. direktnega davka.

Po popravljenem zapisniku dne 10. februarja leta 1882. ima samo 444 velikih posestnikov volilno pravico, kateri 3 milijone in 189.203 gold. direktnega davka plačujejo.

Dopolnilne volitve v državni zbor dné 18. februarja 1882. leta se je udeležilo od 444 volilcev deloma osobno, deloma pa s pooblastili 402, tedaj 90 $\frac{1}{10}$ procentov, ki so zastopali 2 milijona in 514.005 gold. direktnega davka. Kandidat konservativne stranke knez Ferdinand Lobkovic je bil z 215 (53 $\frac{4}{10}$ %) glasovi izvoljen.

Teh 215 volilcev zastopa 1 milijon in 791.749 gld. direktnega davka, nasprotnih 187 glasov, katere je dobil

kandidat Auerspergove stranke grof Josip Osvald Thun mlajši, pa le 722.861 gold.

Konservativna stranka plačuje tedaj več ko še enkrat toliko direktnega davka, kakor liberalna.

Največ direktnega davka plačuje knez J. A. Schwarzenberg, namreč 263.364 gold. na leto, potem grof Černin Jaromir 66.725 gold., knez F. J. Auersperg 54.010 gold., grof F. E. Harrach 44.692 gold., praška nadškofija 44.470 gold. itd. Najmanj direktnega davka na leto plačuje Josip Vojta, namreč 330 gold.

Naši dopisi.

Iz Gradca. (*Javna zahvala.*) Od 1. januarija do konca marca tekočega leta so se za narastek glavnice „podpiralne zaloge slovenskih vseučilišnikov v Gradci“ sledeči doneski darovali:

Gospod dr. Josip Čuček, odvetnik v Ptuji, gospa Nina Fröhlich pl. Feldau v Gradci, g. dr. Kulterer, odvetnik v Velikovci, g. dr. Rapoc, c. k. beležnik v Šoštanji, g. dr. K. Schmidinger, c. kr. beležnik v Kamniku, g. dr. Srebre, odvetnik v Brežicah, in g. dr. J. Vošnjak, državni poslanec na Dunaji, — po 10 gold.

Dalje g. dr. Benjamin Ipavic, zdravnik v Gradcu, g. Obreza, drž. poslanec na Dunaji, g. Viljem Pfeifer, drž. poslanec na Dunaji, g. Franjo Pirc, predstojnik gimnazijskega konvikta v Št. Pavlu na Koroškem, g. dr. Janko Srnec, odvetnik v Mariboru, g. Jurij Sterbenec, doktor prava in župnik v Hrenovicah in g. dr. Žirek, zdravnik v Gradci — po 5 gold.

Dalje g. V. Krisper, posestnik v Ratečah in g. Roman Sparl, dekan v Št. Pavlu na Koroškem, po 3 gold. Sl. akad. društvo „Triglav“ v Gradci 1 gold. 75 krajc., g. Franjo Mahorko, bogoslovec v Št. Pavlu na Koroškem, g. Benedikt Schluder, benediktinec in kandidat profesure in g. Radoslav Vidovič, bogoslovec v Št. Pavlu na Koroškem — po 1 gold.

Vsem preblagim gospodom darovateljem imenovanih doneskov, dalje blagorodnemu g. Krisperju, ki je papir v vrednosti 8 gold. daroval, in isto tako tiskarni slavne družbe sv. Mohora, koja je tisk poročila o stanji in delovanji podpiralne zaloge po znižani ceni oskrbeti blagovolila, izrekajo podpisani javno najpristržnejšo zahvalo.

V Gradci 4. aprila 1882.

Prof. dr. Krek,
predsednik.

Prof. dr. H. I. Biedermann,
blagajnik.

Josip Lendovšek,
tajnik.

Iz goriške okolice 16. aprila. — Česar se človek uže naprej preveč veseli, tega navadno ne doseže ali vsaj v polni meri ne. Ravno tako je tudi z dobro letino. Naš ubogi kmetič se je letos prav dobre letine nadjal, ker je tudi res vse jako dobro kazalo; al prišlo je slabo vreme, katero je njegovo upanje zmanjšalo in nekaterim popolnoma vničilo. — Nogradi so ob reki Vipavi, Soči, sploh v ravninah prilično veliko trpeli, posebno zgodnejše sorte; ravno tako je tudi zgodnji korun pozebel; kar pa zadeva murbino listje, katero je za mraz zelo občutljivo, ga je jako posmodilo, a po ravninah skoro popolnoma, posebno v naši Furlaniji in goriški okolici. Za sviloprejke je ta mraz smrten udarec, ker, ako gre vse popolnoma po sreči, se jih komaj spleča rediti pri tako nizki ceni galette; ako mora pa še perje drago kupovati in da mu potem grejo, kadar bi se morali zapresti, pod nič, to je siromak prec v dolgeh. — Velika sreča pa je bila, da je bil suh mraz,

ker, ako bi bilo poprej deževalo in da je potem ta mraz nastopil, bi bila škoda gotovo veliko večja.

Dopis iz Goriškega in Gorice v 10. in 12. številki „Novic“ je jako dobro opisal goriške razmere, kar je potem tudi naša vrla „Soča“ potrdila. Sploh smo bili vsi zadovoljni razun takih, kateri mislijo, da je greh resnico pisati; ako pa hočemo, da se napake v narodu popravijo, se morajo ljudje, ki so vzrok takim napakam, javno po časnikih grajati.

Danes je imelo „podporno in bralno društvo“ na Kostanjevici svečano sv. mašo kot znamenje srečnemu početku. Gosp. dr. Gregorčič, profesor v bogoslovji in podpredsednik tega društva, je govoril izvrstno ter pokazal, katero pot mora to društvo hoditi, ako hoče v pravem pomenu besede svojo vzvišeno nalogo dobro izpolniti in tako ubogemu rokodelcu v materijalnem in duševnem obziru pomagati. Sploh je bilo vsem nazočim uže na licu brati, da so bili govora gospoda profesorja jako veseli. Vsi izrekamo gospodu profesorju presrečno hvalo za to in ga prosimo, da tudi še dalje svojo izvrstno moč našemu društvu daruje. Bog ga živi! — Tudi vrlim in častitim narodnim Frančiškanom gre vsa čast za njihov trud pri sv. maši in kinčanje cerkve. Najtoplejša hvala vsim skupaj!

Naj temu sporočilu dodam še to. Nek nemšk profesorček z imenom Nussbaum sme javno po šolah klaiti, ker učenje se to ne more imenovati, da slovenski narod nima nobenega pesnika, nobene gramatike, sploh nobene literature. In tako nemško revše hoče našo mladino podučevati! V vsem tem ga izvrstni njegov pomagáč in somišljenec vodja Pantke, rojen Prus, podpira in mu pogum daje! — Naš deželni šolski svet je popolnoma enak ljubljanskemu, ker imamo Slovenci samo gosp. dr. Tonklija v njem, a on je zdaj večidel na Dunaji; pa, če bi bil prav tukaj, kaj bode sam proti vsem drugim! Sedita še dva Slovenca v tem deželnem šolskem svetu, a jaz ne vem, kaj delata.

Iz Podrage 15. aprila. — S težkim srcem in z vso marljivostjo prebirali smo dan na dan slovenske časnike vsi smo bili vedno vtopljeni v misli zaradi volitev v mestni zbor ljubljanski; vsi smo želeli povoljnega izida. Ko dobimo v petek „Nar.“ v roke, razveselili smo se, da je zmaga v srcu Slovenije naša, da smo zmagali mi, ki smo dolgo let gledali tujca, ki nam grdo dela z našim glavnim mestom, v katerem je vendar večina narodna. Kakor je bilo naše veselje v petek veliko, tem večje bilo je v soboto, ko so nam na ušesa zadonele besede velikega pomena vredne, da je Ljubljana zopet naša, da je viharna bitka končana v prid in korist naroda, kateri je v lepi beli Ljubljani zdihoval pod jarmom nemčurskim, kateri je gospodoval dolgo, dolgo let v lepi Ljubljani. Ne veseli se nad zmago samo Ljubljana, ampak veselje vživa ves narod, ki z veseljem navdušen gori za njega glavno mesto. Bog živi toraj narodne volilce, ki so stali kakor skala ob bregu morja nepremagljivi. Še eno leto, in Ljubljana dobila bode ves drug obraz, še malo časa, in reklo se bode, da v Ljubljani je propal gad izdajstva za večne čase. Vam pa, narodni mestni odborniki, naj bo prva skrb, da se krepko potegujete za vpeljavo našega milega maternega jezika v naše šole, kar sem preverjen, da so tudi to Vaše najprve misli in želje. — Slana je tudi našemu revnemu kmetu storila precej škode in revež zdihuje in se boji še daljše nadloge. — Vreme je precej povoljno in vse mr-goli na polju in pridno obdeluje.

V Novemestu. (*Iz odborove seje kmetijske podružnice 11. aprila.*) Pri tej seji obravnavale so se posvetovalne reči po sledečem dnevnem redu: 1. Razdelitev 4 častnih diplomov, ki jih je podelila sl. c. kr. kmetijska družba v Ljubljani gg. Ant. Dergancu, Ant. Ogulinu,